

DE MENSURA ANGULORUM SOLIDORUM.

Auctore

L. EULER.

§. I.

Quemadmodum anguli plani mensurantur per arcus circulares eos subtendentes, si scilicet vertex anguli in centro circuli collocatur: ita naturae rei consentaneum videtur, angulos solidos per portiones superficiei sphaericae metiri, quae eos quasi subtendant, si vertex anguli in centro sphaerae collocatur. Ita si angulus solidus ex tribus angulis, qui sint a, b, c , fuerit formatus, et circa verticem sphaera describatur, cuius radius unitate exprimat, mensura huius anguli solidi rite statuatur areae trianguli sphaerici aequalis, cuius latera sint illis angulis a, b et c aequalia; quandoquidem haec latera sunt mensurae istorum angulorum planorum. Eodem modo si angulus solidus ex quatuor vel pluribus angulis planis fuerit formatus, eius mensura erit area quadrilateri sphaerici, vel polygoni plurium laterum, cuius scilicet singula latera aequentur angulis planis, quibus angulus solidus componitur. Hac igitur ratione dimensio angulorum solidorum reducitur ad investigationem areae trianguli sphaerici, vel polygoni plurium
late-

laterum, cuius latera fuerint data. Cum igitur area cuiusque trianguli sphaerici facillime ex eius angulis cognoscatur, quemadmodum iam dudum ab acutissimo Geometra Alberto Girardo est demonstratum, hanc ipsam demonstrationem, quoniam non inuulgus fatis nota videtur, hic apponam.

Lemma.

Tab. II. §. 2. Area portiois sphaericae, inter duos meridia-
 Fig. 13. nos, angulo α inuicem inclinatos, contenta, se habet ad superficiem totius sphaerae, ut angulus α ad 360° . Sint A C B et A D B duo semicirculi maximi in superficie sphaerica, se mutuo in polis oppositis A et B secantes, et inuicem inclinati angulo C A D vel C B D = α , et euidentis est, arcum huius sectoris sphaerici A C B D A toties contineri in superficie sphaerae tota, quoties angulus α continetur in 360° gradibus.

§. 3. Quod si ergo radius sphaerae ponatur = r , quia superficies totius sphaerae est = $4 \pi r r$, denotante π peripheriam circuli, cuius diameter = r , erit area nostri sectoris sphaerici = $4 \pi r r \frac{\alpha}{360^\circ}$, si quidem angulus α in gradibus exprimat, at si α detur in partibus radii, qui semper unitate exprimat, ob $360^\circ = 2 \pi$ erit area sectoris sphaerici = $2 \alpha r r$, unde si radius sphaerae pariter unitati aequalis statuatur, ista area erit = 2α . Hoc igitur modo area istius sectoris per simplicem angulum representari poterit, dum tota superficies est = 4π .

Theo-

Theorema

Alberti Girardi.

§. 4. Area trianguli sphaerici semper aequalis est angulo, quo summa omnium trium angulorum trianguli sphaerici excedit duos angulos rectos.

Demonstratio.

Tab. II.
Fig. 14.

Sit $A B C$ triangulum sphaericum propositum, cuius area quaeritur, eiusque anguli denotentur literis α , β , γ . Iam primo latera $A B$ et $A C$ in superficie sphaerica producantur, donec sibi mutuo iterum occurrant in polo a , ipsi angulo A opposito, et quia hi arcus $A B a$ et $A C a$ tanquam duo meridiani spectari possunt, a se invicem angulo α distantes, erit area istius sectoris $A C a B = 2 \alpha$. Deinde eodem modo bina latera $B A$ et $B C$ continuentur vsque in b , quod punctum itidem erit polus, ipsi B oppositus, huiusque sectoris $B A b C$ area erit $= 2 \beta$. Denique producantur etiam latera $C A$ et $C B$ vsque in polum ipsi C oppositum in c , eritque istius sectoris $C B c A$ area $= 2 \gamma$. Hinc igitur si area trianguli $A B C$ quaesita vocetur $= S$, innotescant areae sequentium triangulorum:

I°. $a B C = 2 \alpha - S$

II°. $b A C = 2 \beta - S$

III°. $c A B = 2 \gamma - S$.

§. 4. Quia nunc puncta a, b, c in superficie sphaerae punctis A, B et C e diametro sunt opposita, inter se etiam easdem tenebunt distantias, etiam si in figura longe aliter videatur. Hinc ductis arcibus ab, bc, ca , erit
Acta Acad. Imp. Sc. Tom. II. P. II. E $ab =$

$ab = AB$, $ac = AC$ et $bc = BC$; vnde et huius trianguli abc , in regione sphaerae posteriore siti, area quoque erit $= S$; ita vt iam tota superficies sphaerae contineat 1°. triangula $ABC = S$ et $abc = S$; 2°. triangula $aBC = 2\alpha - S$, $bAC = 2\beta - S$ et $cAB = 2\gamma - S$. Praeterea vero figura continet triangula abC , acB et bcA , quorum posteriorum areae ex superioribus innotescunt; namque pro triangulo abC primo est latus $ab = AB$, latus $aC = AC$ et $bC = BC$; vnde manifesto hoc triangulum $abC = aBc = 2\gamma - S$. Eodem modo intelligitur fore triangulum $acB = ACb = 2\beta - S$; ac denique $bcA = BCa = 2\alpha - S$.

§. 5. Quare cum tota sphaerae superficies hic dissecta sit in octo triangula, quorum singulorum areas hic exhibuimus, earum summa aequalis esse debet toti superficiei sphaerae $= 4\pi$; ex qua aequalitate area quaesita S definiri poterit. Singula igitur haec triangula cum suis areis conspectui exponamus:

I. $ABC = S$		III. $aBC = 2\alpha - S$		VI. $Abc = 2\alpha - S$
II. $abc = S$		IV. $bAC = 2\beta - S$		VII. $Bac = 2\beta - S$
		V. $cAB = 2\gamma - S$		VIII. $Cab = 2\gamma - S$

$Summa = 2S + 2(\alpha + \beta + \gamma) - 3S + 2(\alpha + \beta + \gamma) - 3S$

vnde omnium octo triangulorum summa colligitur $= 4(\alpha + \beta + \gamma) - 4S$, quae ergo aequalis esse debet 4π , vnde per quatuor diuidendo oritur $\alpha + \beta + \gamma - S = \pi$, ideoque $S = \alpha + \beta + \gamma - \pi$, vbi $\alpha + \beta + \gamma$ est summa omnium angulorum trianguli propositi, et π est mensura duorum rectorum, siue 180° , sicque area trianguli sphaerici

ci propositi reperitur, si a summa omnium angulorum $\alpha + \beta + \gamma$ duo recti seu 180° . subtrahantur, prorsus vti Theorema declarat.

§. 6. Totum ergo negotium pro mensura angulorum solidorum huc reducitur: vt ex datis ternis lateribus trianguli sphaerici eius area definiatur; quamobrem sequens Problema resoluendum suscipiamus.

Problema generale.

Datis in triangulo sphaerico ternis lateribus $AB=c$, $AC=b$ Tab. II.
et $BC=a$, *inuestigare aream huius trianguli* Fig. 15.
sphaerici.

Solutio.

§. 7. Denotent litterae A, B, C angulos huius trianguli, ponaturque eius area quam quaerimus $= S$, ac modo vidimus fore $S = A + B + C - 180^\circ$. Hinc ergo erit $\sin. S = -\sin. (A + B + C)$ et $\cos. S = -\cos. (A + B + C)$, hincque $\tan. S = +\tan. (A + B + C)$; sicque tantum opus est, vt loco angulorum A, B, C latera a, b, c in calculum introducantur. At vero per praecipua trigonometriae sphaericae anguli ex datis lateribus ita definiuntur, vt sit:

$$\cos. A = \frac{\cos. a - \cos. b \cos. c}{\sin. b \sin. c}; \quad \cos. B = \frac{\cos. b - \cos. a \cos. c}{\sin. a \sin. c}$$

$$\cos. C = \frac{\cos. c - \cos. a \cos. b}{\sin. a \sin. b}$$

vnde porro deducuntur sinus eorundem angulorum

$$\sin. A = \frac{\sqrt{(1 - \cos. a^2 - \cos. b^2 - \cos. c^2 + 2 \cos. a \cos. b \cos. c)}}{\sin. b \sin. c}$$

$$\sin. B = \frac{\sqrt{(1 - \cos. a^2 - \cos. b^2 - \cos. c^2 + 2 \cos. a \cos. b \cos. c)}}{\sin. a \sin. c}$$

E 2

sin. C

$$\sin. C = \frac{\sqrt{(1 - \cos. a^2 - \cos. b^2 - \cos. c^2 + 2 \cos. a \cos. b \cos. c)}}{\sin. a \sin. b};$$

vbi loco radicalis ponamus

$$\sqrt{(1 - \cos. a^2 - \cos. b^2 - \cos. c^2 + 2 \cos. a \cos. b \cos. c)} = k$$

et ad calculum contrahendum pro numeratoribus statuamus

$$\cos. a = \alpha, \cos. b = \beta \text{ et } \cos. c = \gamma,$$

vt fit

$$k k = 1 - \alpha \alpha - \beta \beta - \gamma \gamma + 2 \alpha \beta \gamma.$$

Hoc facto erit

$$\cos. A = \frac{\alpha - \beta \gamma}{\sin. b \sin. c}; \cos. B = \frac{\beta - \alpha \gamma}{\sin. a \sin. c}; \cos. C = \frac{\gamma - \alpha \beta}{\sin. a \sin. b};$$

$$\sin. A = \frac{k}{\sin. b \sin. c}; \sin. B = \frac{k}{\sin. a \sin. c}; \sin. C = \frac{k}{\sin. a \sin. b};$$

§. 8. Coniungamus nunc primo angulos A et B ac reperiemus

$$\sin. (A + B) = \sin. A \cos. B + \cos. A \sin. B = \frac{k(1 - \gamma)(\alpha + \beta)}{\sin. a \sin. b \sin. c^2};$$

$$\cos. (A + B) = \cos. A \cos. B - \sin. A \sin. B = \frac{(\alpha - \beta \gamma)(\beta - \alpha \gamma) - k k}{\sin. a \sin. b \sin. c^2};$$

Quod si nunc tertium angulum C coniungamus, erit

$$\sin. (A + B + C) = \sin. A \cos. B \cos. C + \sin. B \cos. A \cos. C + \sin. C \cos. A \cos. B - \sin. A \sin. B \sin. C;$$

$$\cos. (A + B + C) = \cos. A \cos. B \cos. C - \cos. A \sin. B \sin. C - \cos. B \sin. A \sin. C - \cos. C \sin. A \sin. B.$$

Tantum igitur superest, vt in his formulis loco litterarum maiuscularum A, B, C, valores modo assignati substituantur.

Prima Inuestigatio, pro sin. S.

§. 9. Cum fit $\sin. S = -\sin. (A + B + C)$, erit

$$\sin. S = \sin. A \sin. B \sin. C - \sin. A \cos. B \cos. C - \sin. B \cos. A \cos. C - \sin. C \cos. A \cos. B,$$

quae

quae expressio cum constet quatuor membris, singula seorsim evoluamus. Erit igitur:

$$I. \sin. A \sin. B \sin. C = \frac{k^3}{\sin. a^2 \sin. b^2 \sin. c^2} = \frac{k(1 - \alpha\alpha - \beta\beta - \gamma\gamma + 2\alpha\beta\gamma)}{\sin. a^2 \sin. b^2 \sin. c^2};$$

$$II. \sin. A \cos. B \cos. C = \frac{k(\beta - \alpha\gamma)(\gamma - \alpha\beta)}{\sin. a^2 \sin. b^2 \sin. c^2} = \frac{k(\beta\gamma - \alpha\beta\beta - \alpha\gamma\gamma + \alpha\alpha\beta\gamma)}{\sin. a^2 \sin. b^2 \sin. c^2};$$

$$III. \sin. B \cos. A \cos. C = \frac{k(\alpha - \beta\gamma)(\gamma - \alpha\beta)}{\sin. a^2 \sin. b^2 \sin. c^2} = \frac{k(\alpha\gamma - \beta\alpha\alpha - \beta\gamma\gamma + \beta\beta\alpha\gamma)}{\sin. a^2 \sin. b^2 \sin. c^2};$$

$$IV. \sin. C \cos. A \cos. B = \frac{k(\alpha - \beta\gamma)(\beta - \alpha\gamma)}{\sin. a^2 \sin. b^2 \sin. c^2} = \frac{k(\alpha\beta - \gamma\alpha\alpha - \gamma\beta\beta + \gamma\gamma\alpha\beta)}{\sin. a^2 \sin. b^2 \sin. c^2}.$$

Quia ergo ubique idem habetur denominator

$$\sin. a^2 \sin. b^2 \sin. c^2 = (1 - \alpha\alpha)(1 - \beta\beta)(1 - \gamma\gamma),$$

tria membra posteriora, in vnam summam collecta, dabunt

$$\frac{k(\alpha\beta + \alpha\gamma + \beta\gamma - \alpha\beta\beta - \alpha\gamma\gamma - \beta\gamma\gamma - \alpha\alpha\beta - \alpha\alpha\gamma - \beta\beta\gamma + \alpha\beta\gamma(\alpha + \beta + \gamma))}{(1 - \alpha\alpha)(1 - \beta\beta)(1 - \gamma\gamma)}$$

§. 10. Ad has formulas tractabiliores reddendas ponamus breuitatis gratia:

$$a + \beta + \gamma = p; \quad \alpha\beta + \alpha\gamma + \beta\gamma = q \quad \text{et} \quad \alpha\beta\gamma = r,$$

hincque erit

$$\alpha\alpha + \beta\beta + \gamma\gamma = pp - 2q,$$

unde fit

$$kk = 1 - pp + 2q + 2r.$$

Deinde cum fit

$$pq = \alpha\alpha\beta + \alpha\alpha\gamma + \beta\beta\alpha + \beta\beta\gamma + \gamma\gamma\alpha + \gamma\gamma\beta + 3\alpha\beta\gamma,$$

$$\alpha\alpha(\beta + \gamma) + \beta\beta(\alpha + \gamma) + \gamma\gamma(\alpha + \beta) = pq - 3r,$$

quibus valoribus substitutis terna posteriora membra iunctim praebent $\frac{k(q - pq + 3r + pr)}{(1 - \alpha\alpha)(1 - \beta\beta)(1 - \gamma\gamma)}$, quae summa, a primo

membro $= \frac{k(1 - pp + 2q + 2r)}{(1 - \alpha\alpha)(1 - \beta\beta)(1 - \gamma\gamma)}$ subtracta, relinquit id quod quaerimus, scilicet:

$$\sin. S = \frac{k(1 + q - r - pp + pq - pr)}{(1 - \alpha\alpha)(1 - \beta\beta)(1 - \gamma\gamma)}.$$

vbi obseruasse iuuabit, quia, posito $\alpha = 1$, denominator euanescit, eodem casu quoque numeratorem euanescere debere, quod idem quoque euenire debet casibus $\beta = 1$ et $\gamma = 1$, ita vt numerator necessario habeat factores $1 - \alpha$; $1 - \beta$; $1 - \gamma$, quorum productum cum sit $1 - p + q - r$, per hoc simul numerator erit diuisibilis, et diuisione facta quotus reperitur $= 1 + p$; denominator vero, per eundem diuisorem diuisus, fit

$$(1 + \alpha)(1 + \beta)(1 + \gamma) = 1 + p + q + r,$$

sicque resultat ista formula:

$$\text{fin. } S = \frac{h(1+p)}{1+p+q+r},$$

siue valoribus restitutis

$$\text{fin. } S = \frac{(1+\alpha+\beta+\gamma)\sqrt{(1-\alpha\alpha-\beta\beta-\gamma\gamma+2\alpha\beta\gamma)}}{(1+\alpha)(1+\beta)(1+\gamma)},$$

vbi denotat α , cos. a ; β , cos. b ; γ , cos. c . Hancque formulam operae pretium erit aliquot exemplis illustrare.

§. 11. *Exemplum primum.* Sint latera b et c quadrantes, ita vt sit $\beta = 0$ et $\gamma = 0$, eritque fin. $S = \sqrt{(1 - \alpha\alpha)}$, ideoque fin. $S = \text{fin. } a$, consequenter ipsa area $S = a$. Quando autem ambo latera AB et AC sunt quadrantes et latus $BC = a$, tum ambo anguli B et C erunt recti, et ob cos. $A = \alpha = \text{cos. } a$, erit angulus $A = \bar{a}$, hincque summa omnium angulorum $= 180^\circ + a$, ideoque area quaesita $S = a$.

§. 12. *Exemplum secundum.* Sit triangulum sphaericum ABC ad A rectangulum, et cum ex sphaericis sit cos. $BC = \text{cos. } AB \text{ cos. } AC$, erit cos. $\alpha = \text{cos. } b \text{ cos. } c$, ideoque $\alpha = \beta\gamma$; quo valore substituto prodibit:

fin. S

$$\text{fin. } S = \frac{(1+\beta+\gamma+\beta\gamma)\sqrt{(1-\beta\beta-\gamma\gamma+\beta\beta\gamma\gamma)}}{(1+\beta)(1+\gamma)(1+\beta\gamma)} = \frac{\sqrt{(1-\beta\beta)(1-\gamma\gamma)}}{1+\beta\gamma}$$

Cum igitur sit $\sqrt{(1-\beta\beta)} = \text{fin. } b$, et $\sqrt{(1-\gamma\gamma)} = \text{fin. } c$,
erit pro area trianguli rectanguli

$$\text{fin. } S = \frac{\text{fin. } b \text{ fin. } c}{1 + \text{cof. } b \text{ cof. } c} = \frac{\text{fin. } b \text{ fin. } c}{1 + \text{cof. } a}$$

§. 13. *Exemplum tertium.* Si triangulum fuerit
aequilaterum, seu $\alpha = \beta = \gamma$, eius area ita exprimetur vt
fit $\text{fin. } S = \frac{(1+3\alpha)\sqrt{(1-3\alpha^2+2\alpha^3)}}{(1+\alpha)^2}$, vbi formula radicalis facto-
res habet $(1-\alpha)^2(1+2\alpha)$, vnde ergo fiet

$$\text{fin. } S = \frac{(1+3\alpha)(1-\alpha)\sqrt{(1+2\alpha)}}{1+\alpha^2}$$

Hinc si terna latera fuerint quadrantes, ideoque $\alpha = 0$,
erit $\text{fin. } S = 1$, ideoque $S = \frac{\pi}{2}$.

§. 14. *Exemplum quartum.* Sint omnia latera
trianguli, a, b, c quam minima, quo casu triangulum sphae-
ricum abit in triangulum planum, et cum sit

$$a = \text{cof. } a = 1 - \frac{1}{2}aa + \frac{1}{24}a^4 - \text{etc.},$$

similique modo

$$\beta = 1 - \frac{1}{2}bb + \frac{1}{24}b^4 - \text{etc.} \text{ et } \gamma = 1 - \frac{1}{2}cc + \frac{1}{24}c^4 - \text{etc.},$$

factor rationalis nostrae formulae fiet $= \frac{1}{23} = \frac{1}{2}$, neglectis
scilicet partibus minimis. At in formula irrationali non
solum partes finitae se mutuo destruunt, sed etiam termini,
vbi a, b, c habent duas dimensiones; quamobrem sin-
gulas partes vsque ad quatuor dimensiones euolui oportet.
Habebimus ergo vt sequitur:

$$\begin{array}{l} aa = 1 - aa + \frac{1}{2}a^4 \\ \beta\beta = 1 - bb + \frac{1}{2}b^4 \\ \gamma\gamma = 1 - cc + \frac{1}{2}c^4 \end{array} \left| \begin{array}{l} \alpha\beta = 1 - \frac{1}{2}aa - \frac{1}{2}bb + \frac{1}{24}a^4 + \frac{1}{24}b^4 + \frac{1}{4}aabb, \text{ ideoque} \\ \alpha\beta\gamma = 1 - \frac{1}{2}aa - \frac{1}{2}bb - \frac{1}{2}cc + \frac{1}{24}a^4 + \frac{1}{24}b^4 + \frac{1}{24}c^4 \\ \quad + \frac{1}{4}aabb + \frac{1}{4}aac c + \frac{1}{4}bbcc. \end{array} \right.$$

Hinc

Hinc igitur colligitur quantitas post signum radicale vt sequitur

$$\begin{aligned}
 & -2 + aa + bb + cc - \frac{1}{2}a^2 - \frac{1}{2}b^2 - \frac{1}{2}c^2 \\
 & + 2 - aa - bb - cc + \frac{1}{12}a^2 + \frac{1}{12}b^2 + \frac{1}{12}c^2 \\
 & + \frac{1}{2}aabb + \frac{1}{2}aacc + \frac{1}{2}bbcc,
 \end{aligned}$$

quae, deletis terminis se destruentibus, reducitur ad hanc:

$$\frac{1}{2}aabb + \frac{1}{2}aacc + \frac{1}{2}bbcc - \frac{1}{4}a^2 - \frac{1}{4}b^2 - \frac{1}{4}c^2.$$

Quare cum etiam area S fit quam minima, ideoque $\sin. S = S$, habebimus arcam quaesitam:

$$S = \frac{1}{2} \sqrt{\left(\frac{1}{2}aabb + \frac{1}{2}aacc + \frac{1}{2}bbcc - \frac{1}{4}a^2 - \frac{1}{4}b^2 - \frac{1}{4}c^2 \right)},$$

siue

$$S = \frac{1}{4} \sqrt{(2aabb + 2aacc + 2bbcc - a^2 - b^2 - c^2)},$$

quae est formula notissima pro area trianguli plani.

Inuestigatio secunda, pro cosinu S.

§. 15. Cum fit $\cos. S = -\cos. (A + B + C)$, erit
 $\cos. S = \cos. A \sin. B \sin. C + \cos. B \sin. A \sin. C$
 $+ \cos. C \sin. A \sin. B - \cos. A \cos. B \cos. C,$

quae quatuor membra seorsim euoluta dabunt:

$$\text{I. } \cos. A \sin. B \sin. C = \frac{k k (\alpha - \beta \gamma)}{\sin. a^2 \sin. b^2 \sin. c^2};$$

$$\text{II. } \cos. B \sin. A \sin. C = \frac{k k (\beta - \alpha \gamma)}{\sin. a^2 \sin. b^2 \sin. c^2};$$

$$\text{III. } \cos. C \sin. A \sin. B = \frac{k k (\gamma - \alpha \beta)}{\sin. a^2 \sin. b^2 \sin. c^2}.$$

Pro termino postremo erit primo

$$\cos. A \cos. B = \frac{(\alpha - \beta \gamma)(\beta - \alpha \gamma)}{\sin. a \sin. b \sin. c^2} = \frac{\alpha \beta - \alpha \alpha \gamma - \beta \beta \gamma + \alpha \beta \gamma \gamma}{\sin. a \sin. b \sin. c^2},$$

hincque

$$\cos. A \cos. B \cos. C = \frac{\alpha \beta \gamma - \alpha \alpha \beta \beta - \alpha \alpha \gamma \gamma - \beta \beta \gamma \gamma + \alpha \beta \gamma^2 + \alpha \gamma \beta^2 + \beta \gamma \alpha^2 - \alpha^2 \beta^2 \gamma^2}{\sin. a^2 \sin. b^2 \sin. c^2}.$$

§. 16. Quod si iam iterum ponamus $a + \beta + \gamma = p$; $a\beta + a\gamma + \beta\gamma = q$ et $a\beta\gamma = r$, tria membra priora, in unam summam collecta, dabunt $\frac{kk(p-q)}{\sin a^2 \sin b^2 \sin c^2}$; ultimum autem membrum, si hoc modo repraesentetur:

$$\frac{a\beta\gamma - \alpha\alpha\beta\beta - \alpha\alpha\gamma\gamma - \beta\beta\gamma\gamma + a\beta\gamma(\alpha\alpha + \beta\beta + \gamma\gamma) - \alpha\alpha\beta\beta\gamma\gamma}{\sin a^2 \sin b^2 \sin c^2}$$

ob $\alpha\alpha + \beta\beta + \gamma\gamma = pp - 2q$ et

$$\alpha\alpha\beta\beta + \alpha\alpha\gamma\gamma + \beta\beta\gamma\gamma = qq - 2pr,$$

induet hanc formam:

$$\frac{r - qq + 2pr + ppr - 2qr - rr}{\sin a^2 \sin b^2 \sin c^2}$$

Quare cum sit $kk = 1 - pp + 2q + 2r$, omnibus membris collectis habebimus:

$$\text{cof. S} = \frac{(p-q)(1 - pp + 2q + 2r) - r + qq - 2pr - ppr + 2qr + rr}{\sin a^2 \sin b^2 \sin c^2}$$

quae formula evoluta fit

$$\text{cof. S} = \frac{p - q - r + 2pq + ppg - ppr - qq + rr - p^2}{\sin a^2 \sin b^2 \sin c^2}$$

§. 17. Quia hic iterum denominator evanescit casibus quibus $\alpha = 1$, $\beta = 1$ et $\gamma = 1$, necesse est ut iisdem casibus etiam numerator evanescat, ideoque istum factorem habeat:

$$(1 - \alpha)(1 - \beta)(1 - \gamma) = 1 - p + q - r.$$

Facta igitur hac divisione pro numeratore nanciscemur hunc quotum: $p - q - r + pp$; pro denominatore autem quotus erit:

$$(1 + \alpha)(1 + \beta)(1 + \gamma) = 1 + p + q + r,$$

sicque nacti sumus istam expressionem:

$$\text{cof. S} = \frac{p(1+p) - q - r}{1 + p + q + r};$$

ac, pro literis p , q et r restitutis valoribus, erit

$$\text{cof. } S = \frac{(\alpha + \beta + \gamma)(1 + \alpha + \beta + \gamma) - \alpha\beta - \alpha\gamma - \beta\gamma - \alpha\beta\gamma}{(1 + \alpha)(1 + \beta)(1 + \gamma)}$$

siue etiam

$$\text{cof. } S = \frac{\alpha + \beta + \gamma + \alpha\alpha + \beta\beta + \gamma\gamma + \alpha\beta + \alpha\gamma + \beta\gamma - \alpha\beta\gamma}{(1 + \alpha)(1 + \beta)(1 + \gamma)}$$

§. 18. *Exemplum primum.* Sint duo latera b et c quadrantes, ideoque $\beta = 0$ et $\gamma = 0$, quo ergo casu prodibit $\text{cof. } S = \frac{\alpha(1 + \alpha)}{1 + \alpha} = \alpha = \text{cof. } a$; consequenter erit iterum vt supra $S = a$.

§. 19. *Exemplum secundum.* Sit triangulum sphaericum rectangulum, existente angulo A recto, eritque, vti supra vidimus, $\text{cof. } a = \text{cof. } b \text{ cof. } c$, siue $a = \beta\gamma$, quo valore substituto reperitur:

$$\text{cof. } S = \frac{\beta + \gamma + 2\beta\gamma + \beta\beta + \gamma\gamma + \beta\beta\gamma + \beta\gamma\gamma}{(1 + \beta)(1 + \gamma)(1 + 3\gamma)}$$

$$\text{cof. } S = \frac{\beta + \gamma(1 + \beta + \gamma + \beta\gamma)}{(1 + \beta)(1 + \gamma)(1 + \beta\gamma)} = \frac{\beta + \gamma}{1 + \beta\gamma}$$

Pro eodem vero casu supra inuenimus $S = \frac{\sqrt{(1 - \beta\beta)(1 - \gamma\gamma)}}{1 + \beta\gamma}$, quod egregie congruit, cum hinc fiat

$$\text{fin. } S^2 + \text{cof. } S^2 = \frac{1 + 2\beta\gamma + \beta\beta\gamma\gamma}{(1 + \beta\gamma)^2} = 1.$$

§. 20. *Exemplum tertium.* Sit triangulum aequilaterum, siue $\alpha = \beta = \gamma$, eritque $\text{cof. } S = \frac{3\alpha + 6\alpha\alpha - \alpha^3}{(1 + \alpha)^3}$.

Supra autem inuenimus pro hoc casu

$$\text{fin. } S = \frac{(1 + 3\alpha)(1 - \alpha)\sqrt{1 + 2\alpha}}{1 + \alpha^3}$$

ad quarum expressionum consensum ostendendum sumamus vtriusque formulæ quadratum, ac prodibit:

$$\text{cof. } S^2 = \frac{9\alpha\alpha + 36\alpha^3 + 30\alpha^4 - 12\alpha^5 + \alpha^6}{(1 + \alpha^3)^2} \text{ et}$$

$$\text{fin. } S^2 = \frac{(1 + 6\alpha + 9\alpha\alpha)(1 - 3\alpha\alpha + 3\alpha^3)}{(1 + \alpha)^6} = \frac{1 + 6\alpha + 6\alpha\alpha - 15\alpha^3 - 15\alpha^4 + 10\alpha^5}{(1 + \alpha)^6}$$

qua-

quarum fractionum summa praebet

$$\frac{1 + 6\alpha + 15\alpha^2 + 20\alpha^3 + 15\alpha^4 + 6\alpha^5 + \alpha^6}{(1 + \alpha)^6} = 1.$$

§. 21. *Exemplum quartum.* Sint latera trianguli quam minima, et quia etiam area quasi fit euanescens, erit $\cos. S = 1 - \frac{1}{2} S S$; hinc ex formula, per literas p, q, r expressa, erit $1 - \frac{1}{2} S S = \frac{p(r+p) - q - r}{r + p + q + r}$, vnde colligitur.

$$S S = \frac{2 + q + r - 2 p p}{1 + p + q + r}.$$

et restitutis pro p, q, r valoribus fiet

$$S S = \frac{2 k k}{(1 + \alpha)(1 + \beta)(1 + \gamma)};$$

vbi in denominatore pro literis α, β, γ sufficit scribere unitatem, quo facto denominator erit 8. Supra vero vidimus, pro numeratore fieri $k = \sqrt{1 - \alpha\alpha - \beta\beta - \gamma\gamma + 2\alpha\beta\gamma}$

$$= \sqrt{\frac{1}{2} a a b b + \frac{1}{2} a a c c + \frac{1}{2} b b c c - \frac{1}{2} a^4 - \frac{1}{2} b^4 - \frac{1}{2} c^4},$$

quo valore posito reperitur

$$S S = \frac{2 a a b b + 2 a a c c + 2 b b c c - a^4 - b^4 - c^4}{16},$$

vnde fit vtique

$$S = \frac{1}{4} \sqrt{(2 a a b b + 2 a a c c + 2 b b c c - a^4 - b^4 - c^4)}$$

Tertia inuestigatio,

pro tang. S et tang. $\frac{1}{2} S$.

§. 22. Postquam pro area nostri trianguli sphaerici tam $\sin. S$ quam $\cos. S$ inuenimus, sponte se prodit tangens istius areae, scilicet:

$$\text{tang. } S = \frac{(1 + \alpha + \beta + \gamma) \gamma (1 - \alpha\alpha - \beta\beta - \gamma\gamma + 2\alpha\beta\gamma)}{\alpha + \beta + \gamma + \alpha\alpha + \beta\beta + \gamma\gamma + \alpha\beta + \alpha\gamma + \beta\gamma - \alpha\beta\gamma},$$

quam formulam succinctius in genere exprimere non licet.

§. 23. Verum tangens dimidiae areae, siue tang. $\frac{1}{2} S$, multo concinnius exprimi poterit. Cum enim sit

$$\text{tang. } \frac{1}{2} S = \frac{\sin. S}{1 + \cos. S}$$

retineamus initio literas p, q et r , ita vt pro numeratore habeamus

$$\sin. S = \frac{(1+p)\sqrt{(1-p)(1+2q+r)}}{(1+p+q+r)}$$

at vero pro denominatore, ob

$$\cos. S = \frac{p(1+p) - q - r}{1+p+q+r}, \text{ erit}$$

$$1 + \cos. S = \frac{(1+p)^2}{1+p+q+r}$$

quare his valoribus substitutis reperitur

$$\text{tang. } \frac{1}{2} S = \frac{\sqrt{(1-p)(1+2q+r)}}{1+p}$$

et restitutis valoribus,

$$\text{tang. } \frac{1}{2} S = \frac{\sqrt{(1-\alpha\alpha - \beta\beta - \gamma\gamma + 2\alpha\beta\gamma)}}{1+\alpha+\beta+\gamma}$$

quae formula ad vsum vtique est aptissima.

§. 24. *Exemplum primum.* Si bina latera b et c fuerint quadrantes, ideoque $\beta = 0$ et $\gamma = 0$, erit

$$\text{tang. } \frac{1}{2} S = \frac{\sqrt{(1-\alpha\alpha)}}{1+\alpha} = \frac{\sin. \alpha}{1+\cos. \alpha}$$

vnde manifestum est fore tang. $\frac{1}{2} S = \text{tang. } \frac{1}{2} \alpha$, ideoque $S = \alpha$, vti iam supra inuenimus.

§. 25. *Exemplum secundum.* Sit triangulum sphaericum ad A rectangulum, ideoque $\cos. a = \cos. b \cos. c$ et $\alpha = \beta\gamma$; hoc autem valore substituto reperitur

$$\text{tang. } \frac{1}{2} S = \frac{\sqrt{(1-\beta\beta - \gamma\gamma + \beta\beta\gamma\gamma)}}{1+\beta+\gamma+\beta\gamma} = \frac{\sqrt{(1-\beta\beta)(1-\gamma\gamma)}}{(1+\beta)(1+\gamma)}$$

quae fractio, supra et infra diuidendo per $\sqrt{(1+\beta)(1+\gamma)}$, reducitur ad hanc:

tang.

$$\text{tang. } \frac{1}{2} S = \sqrt{\frac{(1-\beta)(1-\gamma)}{(1+\beta)(1+\gamma)}}$$

Est vero

$$\sqrt{\frac{1-\beta}{1+\beta}} = \sqrt{\frac{1-\cos b}{1+\cos b}} = \text{tang. } \frac{1}{2} b,$$

similique modo $\sqrt{\frac{1-\gamma}{1+\gamma}} = \text{tang. } \frac{1}{2} c$; quocirca resultat sequens formula maxime memorabilis:

$$\text{tang. } \frac{1}{2} S = \text{tang. } \frac{1}{2} b \cdot \text{tang. } \frac{1}{2} c,$$

cuius consensus cum supra inuentis haud difficulter ostenditur.

§. 26. *Exemplum tertium.* Si triangulum fuerit aequilaterum, sive $\alpha = \beta = \gamma$, erit

$$\text{tang. } \frac{1}{2} S = \frac{\sqrt{(1-3\alpha+3\alpha^2)}}{1+\alpha} = \frac{(1-\alpha)\sqrt{(1+2\alpha)}}{1+\alpha}$$

vnde casu, quo singula latera sunt quadrantes, ideoque

$$\alpha = 0, \text{ erit } \text{tang. } \frac{1}{2} S = 1, \text{ ideoque } \frac{1}{2} S = 45^\circ \text{ et } S = \frac{\pi}{2}.$$

§. 27. *Exemplum quartum.* Sint denique tria latera a, b, c , quam minima, et quia

$$\text{tang. } \frac{1}{2} S = \frac{1}{2} S, \text{ erit } S = \frac{2\sqrt{(1-\alpha^2-\beta^2-\gamma^2+2\alpha\beta\gamma)}}{1+\alpha+\beta+\gamma}.$$

Nunc igitur pro denominatore sufficit sumi $\alpha = 1, \beta = 1, \gamma = 1$, ita vt Coefficiens formulae radicalis sit $= \frac{1}{2}$; ipsam autem formulam radicalem iam supra aliquoties vidimus esse

$$\sqrt{\left(\frac{1}{2} a a b b + \frac{1}{2} a a c c + \frac{1}{2} b b c c - \frac{1}{2} a^4 - \frac{1}{2} b^4 - \frac{1}{2} c^4\right)},$$

vnde area prorsus vt ante exprimitur.

Problema.

§. 28. *Proposito angulo solido A O B C, ex tribus Tab. II. angulis planis B O C = a, A O C = b et A O B = c forma- Fig 16. tum, eius veram mensuram assignare.*

F 3

Solutio

Solutio.

Quoniam huius anguli solidi mensura statui potest aequalis areae trianguli sphaerici, cuius latera sint a, b, c , radio sphaerae existente $= 1$, ex praecedentibus intelligitur, angulos solidos, perinde ac planos, siue per gradus et minuta, siue per arcus circulares exprimi posse. Ponamus igitur S exprimi mensuram anguli solidi propositi, acposito breuitatis gratia.

$$\text{cos. } a = \alpha, \text{ cos. } b = \beta, \text{ cos. } c = \gamma,$$

triplici modo ista mensura S assignari poterit; primo enim erit per sinus:

$$\text{sin. } S = \frac{1 + \alpha + \beta + \gamma}{(1 + \alpha)(1 + \beta)(1 + \gamma)} \sqrt{(1 - \alpha\alpha - \beta\beta - \gamma\gamma + 2\alpha\beta\gamma)};$$

deinde per cosinus:

$$\text{cos. } S = \frac{\alpha + \beta + \gamma + \alpha\alpha + \beta\beta + \gamma\gamma + \alpha\beta + \alpha\gamma + \beta\gamma - \alpha\beta\gamma}{(1 + \alpha)(1 + \beta)(1 + \gamma)};$$

tertio vero commodissime per tangentem semissis:

$$\text{tang. } \frac{1}{2} S = \frac{\sqrt{(1 - \alpha\alpha - \beta\beta - \gamma\gamma + 2\alpha\beta\gamma)}}{1 + \alpha + \beta + \gamma}.$$

Vbi imprimis notasse iuuabit, si omnes tres anguli a, b, c fuerint recti, tum mensura anguli solidi prodire $= 90^\circ$; id quod mirifice conuenit cum communi loquendi more, dum huiusmodi anguli solidi etiam ab opificibus anguli recti vocari solent; ex quo simul intelligere licet, quinam anguli siue maiores siue minores angulo recto sint reputandi.

Scholion I.

§. 29. Egregium foret, si ista angulorum solidorum mensura etiam ad eiusmodi eximias proprietates perduceret, quales pro figuris planis locum habent; veluti: quod summa angulorum planorum aequalis est duobus rectis.

ctis. Interim tamen talis proprietas in figuris solidis ne-
tquam occurrit, ratione nostrae mensurae. Neque enim
in omnibus Tetraëdis, quae quatuor constant angulis soli-
dis, summa omnium angulorum solidorum eandem quanti-
tatem constituit, sed prouti Tetraëdra magis minusue obli-
qua construuntur, summa quatuor angulorum solidorum
modo maior modo minor fieri potest. Si enim Tetraë-
dron regulare examini subiiciamus, cuius singuli anguli
solidi ex ternis angulis planis sexaginta graduum forman-
tur, habebimus $\alpha = \beta = \gamma = \frac{1}{2}$; vnde cuiusque anguli soli-
di mensura ita reperitur, vt sit $\text{tang. } \frac{1}{2} S = \frac{\sqrt{3}}{3}$, vnde ex
tabulis colligitur

$$\frac{1}{2} S = 15^{\circ}. 48', \text{ siue } S = 31^{\circ}. 36',$$

ideoque summa omnium quatuor angulorum huius Tetraëdri
erit $126^{\circ}. 24'$. Nunc consideremus Pyramidem triangularem,
cuius basis itidem sit triangulum aequilaterum, vertex autem
desinat in cuspidem acutissimam, cuius itaque mensura eua-
nescat; pro ternis autem angulis solidis ad basin vnus angu-
lus erit $\alpha = 60^{\circ}$, bini vero reliqui $b = c = 90^{\circ}$, ita vt sit

$$\alpha = \frac{1}{2} \text{ et } \beta = \gamma = 0; \text{ vnde prodit}$$

$$\text{tang. } \frac{1}{2} S = \frac{1}{\sqrt{3}} = \text{tang. } 30^{\circ}, \text{ ita vt sit } S = 60;$$

vnde huius Pyramidis summa omnium angulorum solido-
rum erit 180° , cum ante pro Tetraëdro fuisset tantum 126° .
Quanquam autem in summa angulorum solidorum cuiusque
solidi nulla insignis proprietas elucet, in aliis fortasse rela-
tionibus ista mensura proprietates haud contemnendas pa-
tefacere poterit.

Scholion II.

§. 30. Quae haecenus sunt tradita ad mensuram
eorum angulorum solidorum spectant, qui ex tribus tan-
tum

tum angulis planis sunt compositi. At si angulus solidus ex quatuor pluribusue angulis planis fuerit formatus, eius mensura erit area quadrilateri sphaerici, vel polygoni plurimum laterum, cuius singula latera aequentur angulis planis solidum constituentibus. Tum igitur nihil aliud opus est, nisi ut tale Polygonum in triangula sphaerica resoluetur, et singulorum areae inuestigentur, quippe quorum summa dabit mensuram anguli solidi. His autem casibus non sufficit singulos angulos planos tantum nosse, sed insuper necesse est, ut inclinatio mutua binorum plurimumue sit cognita. Haec cum satis sint manifesta, hic tantum adiungam dimensionem angulorum solidorum regularium, qui ex quocumque angulis, planis inter se aequalibus et pariter inclinatis, formentur.

Problema.

§. 31. *Si angulus solidus componatur ex n angulis planis inter se aequalibus, qui singuli sint $= a$, et aequaliter inter se inclinentur, inuenire mensuram huius anguli solidi.*

Solutio.

Si huic angulo solido sphaera concipiatur circumscripta, cuius radius $= r$, eius mensura erit Polygonum regulare sphaericum, cuius omnia latera erunt $= a$, eorumque numerus $= n$; et quia etiam omnes anguli inter se erunt aequales, Polygonum erit regulare, ideoque in eius medio dabitur eius centrum, quod sit in O ; vnum vero quodque latus Polygoni sit latus $AB = a$, ex cuius terminis ad O ducantur arcus AO et BO , qui erunt inter se aequales, ut habeatur triangulum AOB . Quia igitur nume-

Tab. II.
Fig. 17.

numerus talium triangulorum est $= n$, erit

$$\text{angulus } AOB = \frac{2\pi}{n};$$

at si area totius Polygoni statuatur $= S$, quae simul erit mensura anguli propositi, area istius trianguli AOB erit $= \frac{S}{n}$. lam ex O in latus AB ducatur normalis OP , latus AB bisceans, eritque $AP = \frac{1}{2}a$, et

$$\text{angulus } AOP = \frac{\pi}{n}.$$

Vocetur iam angulus $OAB = \Phi$, eritque ex sphaericis

$$\sin. \Phi = \frac{\cos. \frac{\pi}{n}}{\cos. \frac{1}{2}a}.$$

Quia igitur huic angulo Φ etiam aequalis est angulus OBA , summa angulorum trianguli AOB erit $= 2\Phi + \frac{2\pi}{n}$, unde ablatis duobus rectis obtinebitur area trianguli AOB

$$\frac{S}{n} = 2\Phi - \frac{2\pi}{n} - \pi,$$

hincque area totius Polygoni

$$S = 2n\Phi - 2\pi - n\pi = 2n\Phi - (n-2)\pi,$$

quae ergo erit mensura anguli solidi regularis propositi.

Corollarium I.

§. 32. Si igitur angulus solidus constet ex tribus angulis planis aequalibus $= a$, ob $n = 3$, erit

$$\sin. \Phi = \frac{\cos. 60^\circ}{\cos. \frac{1}{2}a};$$

quo angulo inuento erit mensura anguli solidi

$$S = 6\Phi - \pi = 6\Phi - 180^\circ.$$

Corollarium II.

§. 33. Si angulus solidus ex quatuor constet angulis planis inter se aequalibus $= a$, ob $n = 4$ quaeratur

angulus Φ , vt fit $\sin. \Phi = \frac{\cos. 45^\circ}{\cos. \frac{1}{2} a}$; atque hinc reperietur mensura anguli solidi $S = 8 \Phi - 2 \pi = 8 \Phi - 360^\circ$.

Corollarium III.

§. 34. Si angulus solidus constet ex quinque angulis planis inter se aequalibus $= a$, ob $n = 5$ quaeratur angulus Φ , vt fit $\sin. \Phi = \frac{\cos. 36^\circ}{\cos. \frac{1}{2} a}$; hinc vero mensura istius anguli solidi erit $S = 10 \Phi - 3 \pi = 10 \Phi - 540^\circ$.

Corollarium IV.

§. 35. Si angulus solidus ex sex constet angulis planis inter se aequalibus $= a$, ob $n = 6$ quaeratur angulus Φ , vt fit $\sin. \Phi = \frac{\cos. 30^\circ}{\cos. \frac{1}{2} a}$; tum vero mensura huius anguli solidi erit $S = 12 \Phi - 4 \pi = 12 \Phi - 720^\circ$.

Scholion.

§. 36. Secundum haec praecepta computemus angulos solidos quinque corporum regularium, quo facilius eos cum angulo recto, qui in solidis pariter est 90° graduum, comparare valeamus; vbi quidem conueniet angulos solidos minores quam 90° nomine acutorum, qui autem excedunt 90° nomine obtusorum insignire.

Mensura angulorum solidorum Tetraëdri.

§. 37. Cum hic terni anguli plani 60° graduum concurrant ad angulos solidos constituendos, erit $\frac{1}{2} a = 30^\circ$, et $n = 3$;

$n = 3$; vnde secundum corollarium I. calculus per logarithmos ita instituetur:

$$l \cos. 60^\circ = 9,6989700$$

$$l \cos. 30^\circ = 9,9375306$$

$$l \sin. \Phi = 9,7614394$$

$$\text{hincque } \Phi = 35^\circ. 15'. 52''$$

$$\text{ergo } 6 \Phi = 211^\circ. 35'. 12''$$

vnde quisque angulus solidus Tetraëdri reperietur

$$S = 31^\circ. 35'. 12'';$$

sicque hic angulus vix superat trientem anguli recti.

Mensura angulorum solidorum Octaëdri.

§. 38. Cum quilibet angulus componatur ex quaternis angulis planis 60 graduum, erit $\frac{1}{2}a = 30^\circ$, et $n = 4$; vnde secundum praecepta corollarii II calculus per logarithmos instituat, vti sequitur:

$$l \cos. 45^\circ = 9,8494850$$

$$l \cos. 30^\circ = 9,9375306$$

$$l \sin. \Phi = 9,9119544$$

hincque erit $\Phi = 54^\circ. 44'. 8''$, ergo $8 \Phi = 437^\circ. 53'. 4''$;

vnde anguli solidi Octaëdri mensura erit $S = 77^\circ. 53'. 4''$,

qui ergo angulus non multum a recto deficit. Caeterum hic angulus Φ est complementum praecedentis ad 90° .

Mensura angulorum solidorum

Icosaëdri.

§. 39. Cum hic angulus solidus ex quinque angulis planis $a = 60^\circ$ componatur, erit $\frac{1}{2}a = 30^\circ$ et $n = 5$; unde ex coroll. 3. calculum ita institui oportet:

$$l \text{ cof. } 36^\circ = 9,9079576$$

$$l \text{ cof. } 30^\circ = 9,9375306$$

$$l \text{ fin. } \Phi = 9,9704270$$

unde colligitur $\Phi = 69^\circ. 5'. 41''$, ergo $10\Phi = 690^\circ. 56'. 55''$; hinc anguli solidi Icosaëdri mensura erit $S = 150^\circ. 56'. 55''$, qui ergo angulus iam valde est obtusus.

Mensura angulorum solidorum

Hexaëdri.

§. 40. Cum hic singuli anguli solidi constent ternis angulis planis rectis, erit $a = 90^\circ$, $\frac{1}{2}a = 45^\circ$, et $n = 3$; hinc ex Coroll. 1. calculus ista instituat:ur:

$$l \text{ cof. } 60^\circ = 9,6989700$$

$$l \text{ cof. } 45^\circ = 9,8494850$$

$$l \text{ fin. } \Phi = 9,8494850$$

ideoque fit $\Phi = 45^\circ$, ergo $6\Phi = 270^\circ$; unde mensura anguli solidi Hexaëdri erit 90° , scilicet hic angulus ipse est rectus.

Mensura angulorum solidorum

Dodecaëdri.

§. 41. Cum hic quilibet angulus constet ex ternis

nis

nis planis, quorum singuli continent 108° , erit $\frac{1}{2}a = 54^\circ$,
 et $n = 3$; unde calculus secundum coroll. 1. ita institui
 debet:

$$l \cos. 60^\circ = 9,6989700$$

$$l \cos. 54^\circ = 9,7692187$$

$$l \sin. \Phi = 9,9297513$$

hincque erit ipse angulus

$$\Phi = 58^\circ. 16'. 57'', \text{ ergo } 6\Phi = 349^\circ. 41'. 425''.$$

Mensura igitur anguli solidi Dodecaedri erit $169^\circ. 41'. 425''$,
 sicque hic angulus Dodecaedri inter omnia corpora regu-
 laria est maximus.

Scholion.

§. 42. Quodsi angulus solidus formetur ex sex
 angulis planis $a = 60^\circ$, ut sit $\frac{1}{2}a = 30^\circ$ et $n = 6$, corpus
 regulare inde ortum est ipsa sphaera, in cuius superficie
 omnes anguli solidi in planum sunt depressi, sicque aequi-
 valebunt quatuor angulis rectis; id quod etiam calculus
 secundum Coroll. 4. institutus declarat:

$$l \cos. 30^\circ = 9,9375306$$

$$l \cos. 30 = 9,9375306$$

$$l \sin. \Phi = 10,0000000$$

hincque angulus

$$\Phi = 90^\circ \text{ et } 12\Phi = 1080^\circ,$$

unde fit angulus solidus $S = 360^\circ$. Idem evenit si angu-
 lus solidus ex quatuor planis rectis componatur, ut fit
 $\frac{1}{2}a = 45^\circ$ et $n = 4$; tum enim erit

G 3.

fin.

$$\sin. \Phi = \frac{\cos. 45^\circ}{\cos. 45^\circ} = 1, \text{ ideoque } \Phi = 90^\circ,$$

et angulus solidus $S = (8 - 4) 90 = 360^\circ$. Denique si
angulus solidus constet ex tribus planis, ita ut sit

$$a = 120^\circ, \text{ erit } \frac{1}{2} a = 60^\circ \text{ et } n = 3;$$

vnde iterum fit

$$\sin. \Phi = \frac{\cos. 60^\circ}{\cos. 60^\circ} = 1, \text{ ideoque } \Phi = 90^\circ,$$

et angulus solidus $S = (6 - 2) 90 = 360^\circ$.